

Beste leerkracht,

Fijn dat je met het materiaal van Trommelen voor Vrede over SDG 2 'Geen honger' aan de slag wilt gaan! We leggen je graag uit hoe het materiaal opgebouwd is en waarom we het zo opgebouwd hebben.

De **minimumdoelen** bij dit pakket vind je in een apart document op de website.

Waarom deze fiches?

Wereldwijd wordt ongeveer een derde van het voedsel verspild. En dat terwijl er mensen honger lijden. Dat moet beter kunnen!

Voor ons eten maken we gebruik van landbouw, bosbouw, veeteelt en visvangst. Als we dat op een goede manier doen, zou er genoeg moeten zijn voor iedereen. Jammer genoeg is dat niet zo. Sommige mensen hebben te veel eten, andere mensen hebben te weinig.

We belasten de natuur met onze vraag naar voedsel, zowel op het land als in het water. De natuur is er steeds slechter aan toe. Die problemen worden alleen maar groter door de klimaatverandering. Op meer en meer plaatsen heerst grote droogte. Andere plekken overstromen. Daardoor wordt het moeilijk om voedsel te telen.

We moeten dus slimmer met ons voedsel omgaan. Slimmer telen, slimmer verdelen en slimmer gebruiken!

Dit alles gaat over **SDG 2 'Geen honger'** de tweede van de 17 doelstellingen voor duurzame ontwikkeling van de Verenigde Naties, beter bekend als de Sustainable Development Goals of SDG's.

SDG 2 draagt rechtstreeks bij aan vrede. Honger is een van de meest betrouwbare voorspellers van conflict. Gemeenschappen die vechten om voedsel worden instabiel. Omgekeerd maakt voedselzekerheid samenwerking en vertrouwen mogelijk. De VN erkent dit expliciet: SDG 2 en SDG 16 (vrede en rechtvaardigheid) zijn onlosmakelijk verbonden.

- Honger en schaarste leiden tot competitie, migratie en geweld, zowel tussen landen als binnen gemeenschappen.
- Kinderen die ondervoed zijn worden vatbaarder voor rekrutering door gewapende groepen.
- Gedeeld eten en oogsten zijn historisch en cultureel een van de sterkste vredesrituelen tussen groepen.
- Voedselzekerheid geeft mensen een toekomstperspectief, wat radicalisering tegengaat.
- Landen met stabiele voedselsystemen hebben statistisch minder burgerconflicten.

Inhoudelijke onderdelen van SDG 2

Er zijn verschillende onderdelen te vinden in SDG 2. In dit pakket werken we rond:

- Lekker en gezond eten (1e graad, 2e graad, 3e graad)
- Honger in de wereld (1e graad, 2e graad, 3e graad)
- Ongelijke verdeling van voedsel (1e graad, 2e graad)
- Voedsel telen zonder de aarde te beschadigen (3e graad)

Voor elke graad is er bovendien een fiche waarin de leerlingen tot actie worden aangezet.

Tip! Werk je ook met het Westhoek Vredeshoeklied, geschreven door Yves Bondue?

De onderwerpen in dit pakket zijn rechtstreeks terug te vinden in de liedtekst.

Je kan de activiteiten inzetten voor of na het instuderen van het lied, zodat kinderen niet alleen zingen maar ook weten wat ze zingen en waarom het ertoe doet.

Vaardigheden

Om met duurzaamheidsvraagstukken zoals honger om te gaan, hebben kinderen verschillende vaardigheden nodig. Ze moeten leren denken in oorzaken en gevolgen, delen en gehelen in verband brengen, en de samenhang zien tussen wat mensen doen en wat er in de wereld gebeurt. Ze leren de meerwaarde kennen van verschillende perspectieven, meningen en gevoelens. Ze denken na over hoe de toekomst er beter zou kunnen uitzien en over hoe en waar ze zelf verandering kunnen brengen. En doorheen dat alles leren ze reflecteren op wat ze doen, wat ze leren en wat het voor hen betekent.

Die vaardigheden leer je niet in één les. Daarom is het nodig om op verschillende momenten, met verschillende activiteiten en over verschillende invalshoeken herhaaldelijk aan stukken van die vaardigheden te werken. In dit pakket gebeurt dat telkens via hetzelfde inhoudelijke thema: SDG 2 'Geen honger'. Per graad zorgen we dat er verschillende soorten vaardigheden aan bod komen, gekoppeld aan een eigen werkvorm en een eigen subonderwerp.

Opbouw van het materiaal

Per graad van het lager onderwijs zijn er vier activiteiten uitgewerkt, telkens rond een ander onderdeel van SDG 2 en met andere vaardigheden om in te oefenen.

- Je hoeft ze niet allemaal te gebruiken: kies wat past bij jouw klas, jouw timing en jouw aanpak.
- Er is geen vaste volgorde om de activiteiten uit te voeren. Het nadenken over acties doe je wel best op het einde.
- Je bent vrij om op basis van het overzicht op de volgende pagina ook activiteiten uit de andere graden te gebruiken, met de nodige differentiatie. De activiteiten vullen elkaar mooi aan.

	1 ^e graad lager	2 ^e graad lager	3 ^e graad lager
Lekker en gezond eten	Systemisch nadenken over deel-geheel Werkvorm 'Ik ben nodig' Wat heb je nodig om gezond te kunnen eten? Welke onderdelen zijn onmisbaar?	Visueel en transformatief nadenken over criteria voor ideeën Werkvorm 'In de roos' Welke voeding zou goed zijn voor iedereen?	Reflectief nadenken over meningen Werkvorm 'Akkoordkoord' Ga je akkoord met deze stellingen over recht op gezonde voeding?
Honger in de wereld	Sociaal, systemisch en reflectief nadenken over meningen Werkvorm 'Standpuntentuin' Hoe voel je je bij deze stellingen over honger in de wereld?	Systemisch nadenken over deel-geheel Werkvorm 'Ik zit in de tekening' We zien een kind met een leeg bord. Wat zou de context van dit beeld kunnen zijn?	Visueel en systemisch oorzaken onderzoeken Werkvorm 'Terugdenken' Er zijn miljoenen mensen die elke dag met honger gaan slapen. Hoe zou dat komen?
Ongelijke verdeling van voedsel	Systemisch nadenken over gevolgen Werkvorm 'Siamese rups' Wat zijn de mogelijke gevolgen van te weinig of te veel eten hebben?	Sociaal en systemisch nadenken over gevoelens Werkvorm 'Gevoelensschijf' Wat voel je bij deze feiten over de ongelijke verdeling van eten?	
Voedsel telen zonder de aarde te beschadigen			Sociaal en systemisch nadenken over de eigenschappen van een situatie Werkvorm 'Joepie Verdorie' Wat zijn de voor- en nadelen van "We weten dat we de natuur belasten met onze vraag naar voedsel."?
Denk na over acties	Visueel en transformatief nadenken over de chronologie van een aanpak Werkvorm 'Stappentrein' Als iedereen dezelfde snack eet, hoeft er geen ruzie of jaloezie te zijn. Hoe maken we een lekkere en gezonde snack op school?	Transformatief en sociaal nadenken over onze wensen voor kinderen met honger. Werkvorm 'Piramide' Van welke activiteiten vind je het belangrijk dat alle kinderen ze kunnen doen? We maken een poster met die wens op.	Transformatief nadenken over ideeën Werkvorm 'Broedmachine' Hoe kunnen mensen ervoor zorgen dat iedereen genoeg eten heeft? Wie kan er iets doen?

De activiteiten zijn niet uitgewerkt als lessen van vijftig minuten. Jij beslist hoe en wanneer je ze inpast, bijvoorbeeld in een les wereldoriëntatie of tijdens een kringgesprek.

Elke activiteit bevat korte achtergrondinformatie voor zowel leerkracht als leerlingen, gevolgd door een stapsgewijze uitleg van de werkvorm.

Tip! Je kan de fiches met werkvormen ook toepassen op andere maatschappelijke vraagstukken, zoals migratie, klimaatverandering, water, ecologie, pesten, afval, hergebruiken, recycleren, energie, enzovoort.

We wensen jullie boeiende uitwisselingen toe over dit leerrijke onderwerp!